

Novica Novakovič

Matrice

Pesmi so nastale ob branju latinskih rekov, ki jih je spisal in v Pravni praksi v rubriki "pozabljena latinščina" objavljala prof. dr. Janez Kranjc.

V deželi anonimk

*Sine auctore propositi libelli in nullo crimine locum habere debent.
Anonimnih spisov se ne sme upoštevati pri nobenem kaznivem dejanju.*

Trajan

V deželi anonimk je mogoče marsikaj, pa čeprav gre pri tem za najslabše zglede, pa čeprav imajo le redko pošten namen, ampak jih marsikdaj vodijo zli vzgibi, uporabljajo pa jih ljudje brez krvi in mesa, brez jajc, brez jasnega pogleda, z zamagljenimi očmi, ki se običajno poskušajo s tem komu maščevati, ga potopiti brez možnosti, da bi se korektno branil, ampak v deželi anonimk je ovaduštvo nekaj povsem običajnega, za nekatere celo nekaj koristnega, srečamo ga na vsakem koraku, kot kugo, pred katero ni nihče varen, razrašča se na vsa področja družbe, ki gnije od znotraj, vzbuja strah, negotovost in nezaupanje, manipulacija in zastraševanje pa sta del vsakdana, zato mnogi raje sedijo v temi, brez prižgane luči, za zagrnenimi zavesami in šepetajo ob šumenju vode iz pipe, da bi ostali neopazni, anonimni, v deželi anonimk, v družbi brez temeljnih vrednot in občutka za pravičnost.

Pohlep

Lucrum sine damno alterius fieri non potest.

Dobiček ni mogoč brez škode drugega.

Publilij Sirec

Od pradavnine pa vse do danes, od prvega kamna z ostrim robom, prve gorjače, prve kože naprej, se trudimo in pehamo, da bi nekaj dobili, da bi bili uspešni, da bi postali bogatejši, da bi imeli več, kot smo imeli prej, da bi imeli več kot drugi, kot naši sorodniki, sosedi, sodelavci, da bi bili mogočnejši, vsaj po količini dobrin in bogastvu, če ne moremo biti po pameti, pa čeprav imajo drugi zato manj, ampak to ni pomembno, najpomembnejše je povečati svoje premoženje in dobiček, glavno vodilo pri tem je nebrzdani pohlep, brez zavor, brez ozirov ali zadržkov, pa čeprav je bogatenje obenem siromašenje drugih, vseeno, samo naprej, neustavljivo, ne glede na dejanja in posledice, ne glede na to, kaj je pošteno in kaj ni, samo naprej, vse je dovoljeno, nič ni prepovedano, nič ni nemoralno.

Drugačni

*Cum de unius moribus iudicabis, de publicis cogita.
Ko boš sodil o morali enega, misli na javno (moralo).*

Publilij Sirec

Kaj naj še napišemo o smislu življenja, če so Montypythonovci povedali že vse, kaj reči o temeljnih vrednotah in družbenih klišejih v dobi reklam, dvoumnih komentarjev in stalnega posiljevanja, enkrat z leve, drugič z desne, kako vplivati na družbo in spremeniti svet, ko smo pa tako majhni in zanemarljivi, manjši od najmanjšega prašnega delca tega vesolja, kako preoblikovati moralne norme sodobne skupnosti, ki bodo vse skupaj prignale nekam, kamor si ne želimo, kdo ve, kako in kdaj ujeti en sam trenutek med neprestanim dirjanjem z nakupovalnimi vozički, trenutek, ko se lahko zazremo v stereotipe in se morda streznimo ter ubežimo vedenjskim vzorcem, ki jih oblikujejo javna občila, in vsaj poskusimo biti drugačni, drugačni od večine, drugačni od včerajšnjega sebe, skratka: drugačni.

Svet kot gromozanski zakonik

Simplicitas legibus amica.

Preprostost je prijateljica zakonov

Iz Justinijanovih *Institucij*

Kako dandanašnji sploh še razumeti svet okoli sebe, ko je skoraj vse predpisano, ko nam država in zakoni podrobno narekujejo, kaj smemo in česa ne, tako podrobno, da je že površno, zaradi tega pa nerazumljivo in tudi nesprejemljivo, svet se počasi spreminja v en sam gromozanski zakonik, prepoln paragrafov, zapovedi in kazni, in vse, kar je bilo nekoč enostavno, postaja nepriročno, vse, kar je bilo preprosto, pa zapleteno, namesto da bi živeli, smo neprestano vpeti v nekakšne postopke, živimo v čakalnicah, pred organi, v izpolnjevanju obrazcev in vlog, tako živimo, daleč od resničnega bivanja, samo včasih in čedalje redkeje pomislimo, kaj bi bilo, če bi bilo lahko drugače, bolj preprosto, enostavno, če bi bilo življenje še vedno življenje.

Srednja pot

*Lauda parce, sed vitupera parcius.
Hvali zmerno in še zmerneje grajaj.
Seneka*

Vsi si prizadevamo, marsikaj, da bi uspeli, da bi bili opaženi, skozi vse življenje, pri tem pa delamo tudi napake, padamo pod različne vplive, sledimo občutkom, ki lahko zameglijo misli, zlahka postanemo pristranski in tudi s kompasom v roki ne najdemo prave smeri, s prilizovanjem poskušamo dobiti prijatelje in se jim prikupiti, tako postajamo prazni in preračunljivi, po drugi strani pa smo zlobni, pretirano grajamo in obsojamo, marsikoga ponižamo, tudi uničimo, ne glede na dejstva, ne glede na življenje, družbeni in medčloveški odnosi ostajajo nekje zadaj, tekma za zmago in uspeh je pred vsem ostalim, neprijaznost je del vsakdana, sistem vrednot pa je porušen, a kljub temu nam lahko uspe najti srednjo pot, ki zahteva največ zrelosti in poguma, pot preprostega človeka, ki je deležen zaslužene hvale brez koristi in tudi utemeljene graje.

Skrbnost, kar tako

*Mora cogitationis diligentia est.
Zamuda zaradi razmisleka je skrbnost.*
Publilij Sirec

Včasih se srečava, navidez naključno, čeprav ni vedno tako, takrat se pogovarjava, preproste reči, vsakodnevne, pa tudi globlje se spustiva, pod kožo, priznam, hitrejša si od mene, vendar zamuda, do katere je prišlo zaradi razmišljanja o tem, kako bi našel čim boljšo in popolnejšo misel, v resnici ni zamuda, temveč izraz skrbnosti, lahko bi ti hitreje odgovoril, hitreje vprašal, ampak ne vem, ali bi bilo to smiselno, saj hitrost onemogoča poglobljen premislek, zaradi česar bi bil najin pogovor zgolj navaden čvek, ampak ni, navkljub vse hujšemu pomanjkanju časa, navkljub temu, da se nama mudi in da je naglica vsakodnevna spremljevalka, nisva površna, nepremišljena, nisva nedorečena in ne iščeva bližnjic in namesto stiska roke me vedno objameš, kar tako, mimogrede.

Zamuda

Priculum in mora.

Nevarnost je v odlašanju.

Livij

Prav gotovo sem zamudil vrsto priložnosti, ampak nisem edini, vsi smo jih, ker smo bili prepočasni, neodločni, ker smo predolgo menciali in cincali, mnogo tega je splavalo po vodi, nepovratno, in za marsikaj mi niti ni žal, toda vmes so tudi nekatere situacije, predvsem skupne, tudi moje in tvoje, ko bi se bilo treba hitro odločiti, ko bi bilo nujno preprečiti poslabšanje, hitro, ampak preišljeno, in tako se vedno znova sprašujem, iz dneva v dan, iz noči v noč, ali sem količkaj prispeval k zmanjšanju podnebnih sprememb, ali sem poskušal preprečiti splošno uničevanje in počasno umiranje planeta, zastrupljanje živali in zemlje, koliko sem prispeval k manjšemu onesnaževanju, včasih preprosto brezglavo čakamo, namesto da bi delovali, pri čemer se ne zavedamo, da plazu, ko bo začel drseti s polno hitrostjo, ne bo več mogoče ustaviti, zato poskušam, čeprav je kar nekaj zamujenega, poskušam z majhnimi koraki, z drobnimi stvarmi, s preprostimi rečmi, poskušam, vsak dan.

Ljudje

Moribus antiquis res stat Romana virisque.
Rimska država stoji na starih običajih in možeh starega kova.
Enij

Res je, da so za državo potrebni ozemlje, oblast in prebivalstvo, ampak tisto, kar je najpomembnejše so ljudje in njihove vrline, kajti ljudje so tisti, ki sedijo v raznoraznih organih in institucijah, pa naj si bodo politiki ali pravniki, zgodovinarji ali ekonomisti, sociologi ali pisatelji, ljudje ter njihove vrednote in poštenje nam vsem krojijo vsakdan na različnih področjih, vplivajo na naša življenja, na odnose, na vsakega posameznika in skupnost kot celoto, zato ne pustimo, da na površje priplavajo umazani, grdi in hudobni, taki, ki uživajo v podtikanjih in katerih edino gonilo je denar, ampak taki, ki so etično primerni in pokončne drže.

Darila

*Bene facta male locata male facta arbitror.
Slabo naloženo dobro delo štejem za slabo delo.*

Enij, Cicero

Res je, dobrota je ena najvišjih vrednot, z njo pa je povezana darežljivost, vsi mi čutimo, da bi radi pomagali, bodisi tistim v Afriki, ali žrtvam naravnih nesreč, ali družinam brez sredstev za preživljanje, ali brezdomcem, ki te redno ustavljajo na ulici s tresočo roko in še bolj tresočim glasom, bodisi tako, da nekaj prispevamo organizacijam, ki jim zaupamo, čeprav vemo, da do konca poti lahko marsikaj ponikne, čeprav vemo, da pomoč ne pride do vseh, bodisi tako, da s svojim delom pomagamo starim, bolnim, nemočnim, tistim, ki so v stiski, a pri vsem tem smo tudi previdni, saj se po eni strani zavedamo, da ne moremo pomagati vsem, da ne moremo rešiti sveta, po drugi strani pa včasih posumimo, da ne gre za pomoč, ampak zgolj za zlorabo dobrote, a se vseeno trudimo, poskušamo dodati košček mavrice v mozaik življenj nekih drugih ljudi, ljudi, ki jih ne poznamo.

Preprosto

Quem nemo ferro poterit superare nec auro.

Ki ga nihče ne bo mogel premagati ne z mečem ne z zlatom.

Enij, Cicero

Daleč od povprečja, skromno in nepodkupljivo, daleč od pohlepa in brezobzirnosti, predvsem pa pošteno, spodobno, z možgani v lobanji in s srcem v prsih, navkljub izginjanju vrednot in vse večjim razlikam, navkljub neenakostim, vztrajno, nepremagljivo in odločno, za nekaj, za kar je vredno živeti, za kar se je vredno boriti, za smisel življenja, za majhne reči, za tebe in za vse druge, globoko v jedro, globlje od najglobljih rudniških rovov, naravnost v središče, pa čeprav plast za plastjo, brezkompromisno, tako, da lahko mirno zaspim in se zbudim v nov dan z vizijo, z upanjem, da je vse mogoče, da lahko ustvarimo spremembe, na boljše, za enaindvajseto stoletje, za novi svet, resnično, a tako preprosto.